ΣΧΕΔΙΑΖΟΝΤΑΣ ΜΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΘΗΝΑ

Σχολή Campion, Γ' Γυμνασίου, 1996

Κατά το σχολικό έτος 1995-1996 οι μαθητές της Γ' Γυμνασίου της Σχολής Campion ασχολήθηκαν με τη θεά Αθηνά. Οι μαθητές μελέτησαν ειδικότερα την ορειχάλκινη Πρόμαχο. Παρακολούθησαν λοιπόν ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα από την κα Κ. Χατζηασλάνη στο Μουσείο του Πειραιά όπου φυλάσσεται μία από τις ωραιότερες συλλογές ορειχάλκινων αγαλμάτων στον κόσμο.
Η πρώτη επαφή των παιδιών με το άγαλμα της Αθηνάς και τα άλλα εκθέματα, ήταν επαφή θαυμασμού και όπως περιέγραψε ένα παιδί: "*Είδα έναν κόσμο τελειότητας και χάρης στις μορφές, ένα χώρο γεμάτο μυστήριο*".

Στο σχολείο, οι δύο τάξεις, η κάθε μία με τον καθηγητή της εργάστηκαν με τον ίδιο τρόπο. Οι μαθητές δούλεψαν ομαδικά ή ατομικά. Χρησιμοποίησαν τα σκίτσα που έκανε ο καθένας στο μουσείο, με ελάχιστη βοήθεια από άλλες πηγές, για να συνθέσουν τα έργα τους. Όλα τα παιδιά απέδωσαν με το δικό τους προσωπικό τρόπο το έργο τους, ανάλογα με το τι τους ενδιέφερε περισσότερο να εκφράσουν.

Όταν ολοκληρώθηκαν οι εργασίες, αποφάσισα να δώσω στα παιδιά ένα ερωτηματολόγιο, όπου θα μπορούσαν τα ίδια να γράψουν για την όλη διαδικασία της δημιουργίας ενός έργου, ξεκινώντας από το πρώτο ερέθισμα μέχρι τη συνεισφορά τους σ' αυτήν την εργασία. Οι απαντήσεις των μαθητών στο ερωτηματολόγιο έφερε στο φως τις αναζητήσεις τους και την επιθυμία τους να κατατάξουν κάπου τις ζωγραφιές τους, στο ρεαλισμό, στο σουρεαλισμό, στον εξπρεσσιονισμό κτλ. Είναι φανερό ότι κινούνται στον παλμό της εποχής, και προσπαθούν να δώσουν λύσεις και μέσα από την τέχνη. Για κάποια παιδιά η έμφαση στις γραμμές, στους τόνους και στα χρώματα είχε κεντρική σημασία, όπως ήθελαν να αποδώσουν την κάθε λεπτομέρεια "ρεαλιστικά" και να δώσουν "βάθος" στο έργο, προσπαθώντας ν' αγγίξουν την "τελειότητα". Γι' αυτά οι πτυχές, παραδείγματος χάρη του χιτώνα της Αθηνάς, έπρεπε να ζωγραφιστούν με τις ανάλογες χροιές, για να δοθεί η αίσθηση του τρισδιάστατου. Για άλλα η εξέλιξη των ικανοτήτων τους στη χρήση κάποιου υλικού, όπως των χρωματιστών μολυβιών ή κάποιας τεχνοτροπίας όπως του "pointilism" είχε πρωταρχική σημασία.

Όπως ανακάλυψαν κάποιοι, μέσα από μια ρεαλιστική τεχνοτροπία μπορεί να κινηθεί και η φαντασία. Ένας διηγείται… *"Η Αθηνά έχει εκτείνει το χέρι προς κάτι. Μου φαινόταν ότι ήταν θλιμμένη, και μ' έναν τρόπο γνωστικό, χαμογελούσε στο αντίκρισμα αυτού που έδειχνε με το χέρι. Τι έδειχνε με το χέρι; αναρωτιέται", και απαντάει, "εμάς νομίζω".*

Το έργο μερικών αποτέλεσε μία επιφάνεια όπου μπορούσαν να οργανώσουν και να συνθέσουν τις μορφές σ' ένα αρμονικό σύνολο. Άλλοι χρησιμοποίησαν αυτές τις μορφές και με την τεχνοτροπία του κολλάζ έδωσαν έμφαση στην αφαιρετικότητα της σύνθεσης. Παρόλα αυτά το στοιχείο του "ρεαλισμού" στην απόδοση της θεάς Αθηνάς, των αγαλμάτων ή των αγγείων είναι ξεκάθαρο.

Μια άλλη πτυχή της ίδιας ιδέας ήταν ο "εκμοντερνισμός" του Αρχαίου. Όπως περιγράφει μια μαθήτρια, *"θέλαμε να κάνουμε ένα αφηρημένο έργο που βασικά ήταν μια σύνθεση από διαφορετικά στοιχεία αρχαίας ελληνικής τέχνης που μετά το εκμοντερνίσαμε προσθέτοντας ένα ρολόι στο χέρι της Αθηνάς".*

Παράλληλα με την επιθυμία του εκμοντερνισμού, παρατηρούμε και το ζωηρό ενδιαφέρον μιας μαθήτριας για τον μύθο. Το άγαλμα της Αθηνάς χρησιμοποιείται σαν πηγή έμπνευσης γύρω από το οποίο ένας μύθος εξελίσσεται. *"Υπάρχει"* λέει, *"ένας μύθος στον οποίον κανείς δεν πιστεύει. Το σκηνικό: ένα αμφιθέατρο όπου δεν υπάρχει κανένας που να παρακολουθεί τη θυσία. Κανείς δεν θέλει πια αυτή τη θρησκεία, επειδή κάτι τρομερό συνέβη. Η θεά Μάγκθα, όπως την αποκάλεσε, αυτής της θρησκείας μετατράπηκε σε πέτρα και αφαιρέθηκε το κεφάλι της, γιατί υπήρχε ο φόβος ότι θα προσπαθήσει να ξαναεπιβάλει αυτή τη θρησκεία".*

Το "σύγχρονο" εισχωρεί και με άλλο τρόπο στα έργα των παιδιών. Για παράδειγμα δύο κοπέλες εμπνεύστηκαν από την απόδοση της θεάς Αθηνάς του σουρεαλιστή ζωγράφου Ν. Εγγονόπουλου, απ' όπου δανείστηκαν κάποιες μορφές. Ένα στοιχείο στο οποίο στάθηκαν κάποιοι μαθητές ήταν η έκφραση συναισθημάτων. Όπως χαρακτηριστικά είπε ένας, *"το έργο κρύβει τις αλλαγές στις διαθέσεις, τους διαπληκτισμούς, τα κατορθώματα και τη συνεισφορά του καθενός, τα αστεία και τη μελαγχολία. Μπορεί να πει κανείς ότι τείνει να είναι το έργο εξπρεσσιονιστικό".*

Το χαρτί γίνεται όμως και επιφάνεια επάνω στην οποία διαδραματίζονται και οι εσωτερικές αναζητήσεις. Κάποιοι διάλεξαν να επικεντρωθούν μόνο στα μάτια της Αθηνάς και ενώ κατά καιρούς εξέφραζαν λεκτικά το μήνυμα που προσπαθούσαν να περάσουν, τελικά όπως είπαν προτίμησαν ν' αφήσουν τον θεατή να δώσει όποια ερμηνεία θέλει εκείνος στο έργο. Ένας προσθέτει με το δικό του προσωπικό ύφος "*Βλέπεις όπως είσαι, και σκέφτεσαι όπως επιθυμεί το μυαλό σου. Σκέφτεσαι όπως βλέπεις*".

Μέσα από τα έργα γίνεται αντιληπτό ότι απέδωσαν την Αθηνά ως μιά "Σύγχρονη Αθηνά" που την βλέπει ο καθένας με τα δικά του μάτια. Ένας μαθητής μάλιστα αναλύει την έννοια "σύγχρονη" ως εξής: *"Υπάρχει βελτίωση των γενεών. Αλλάζουν οι ιδέες. Η ουσία της ζωής δεν αλλάζει, πάντα μένει ίδια αλλά η εξωτερική εκδήλωση είναι διαφορετική".*

Εγώ ως καθηγήτρια νιώθω ότι ο ρόλος μου είναι απλώς καταλυτικός. Τα παιδιά όλα επέλεξαν ελεύθερα. Κάποια ερεθίσματα που έδωσα ήταν σε προσωπικό επίπεδο για να μπορέσουν να αποδώσουν αυτό που επιθυμούσαν και να τους δώσω επιπλέον διεξόδους για να διευρύνω το φάσμα των επιλογών τους.
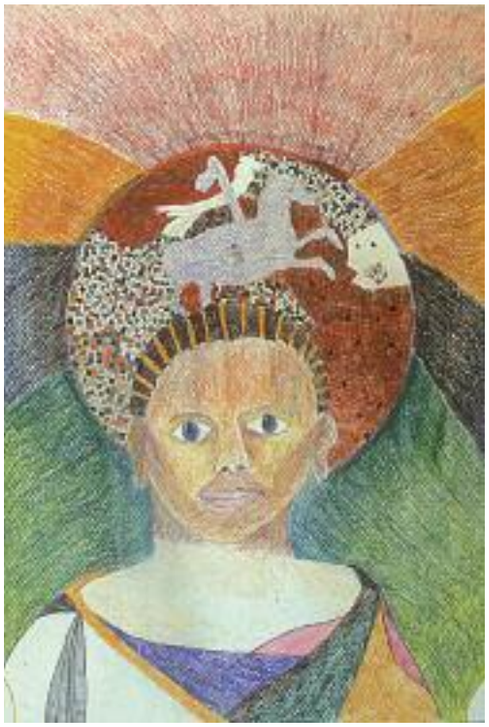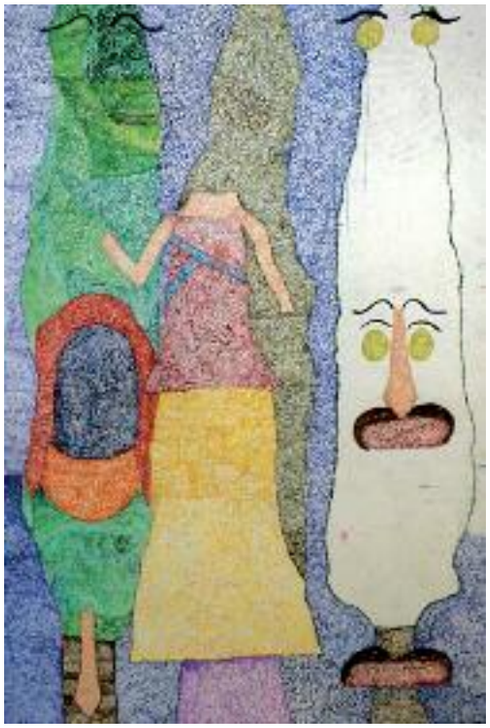
Λ. Ζαφειροπούλου